

ATOŠVAISTĖ

MAŽEIKIŲ MERKELIO RAČKAUSKO GIMNAZIJOS LAIKRAŠTIS

Cognosce te ipsum (Cicero)

Šie metai, 2025-ieji, Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijai yra ypatingi. Šiemet švenčiame net kelis jubiliejus:

M. Račkausko 140-ąsias gimimo metines;
sukako 100 metų, kai mokykla tapo gimnazija;

2025–2026 mokslo metais mokyklą baigs 100-oji abiturientų laida;

minime mūsų gimnazijos įkūrėjo, Merkelio Račkausko, vieno pirmųjų vertėjų į lietuvių kalbą, Platono dialogų vertimų 100-metį.

Kiekvienų metų lapkričio 11-oji yra išskirtinė diena Mažeikių M. Račkausko gimnazijos bendruomenei. Mes švenčiame gimnazijos gimtadienį, šiemet – 106-ąjį. Šia proga sveikinu Jus visus „Gimnazijos himno“ žodžiais: Tėvynės ašarom, / Jos žygdarbiais alsuok. / Iš Dievo semkis išminties. / Šventųjų protėvių / Skaistybės ir drąsos / Niekad nemainyk į menkniekius širdies. // (ž. S. Žebrausko).

Direktorė Asta Žukauskienė

Mielieji,

pradedame versti paskutiniuosius besibaigiančių metų puslapius. Apmąstome, kokie jie buvo, kaip mus augino...

Žinoma, kad galvojame ir apie Ateinančius. Tegul Būsimieji atneša šviesias mintis, sielos ramybę, išsipildančias svajones ir Taiką.

Direktorė Asta Žukauskienė

Pyragų dienos prasmė

Lapkričio 11-ąją minėjome Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijos gimtadienį. Šiai progai pasitarkėme skaniai gimnazijoje nuvilnijusią Pyragų dieną. Buvome visokie: susikaupę, besididžiuojantys, besišypsantys, pasipuošę, smaguriaujantys, apsalę... Mes Jums uždavėme keletą žaismingų klausimų, dalijamės atsakymais.

– Jeigu gimnazija būtų pyragas, koks jis būtų ir kodėl?

Gimnazija būtų kelių skirtingo skonio sluoksnių pyragas. Kiekvienas mokinys lyg unikalus pagardas, prisidedantis prie viso bendro skonio.

Šiandien labiausiai norėtusi braškinio, nes jis primena vasarą, o vasara primena džiaugsmą.

– Pagal ką renkiesi pyragą: skonį ar išvaizdą?

Visada pagal skonį.

Sakoma: „Nespręsk apie knygą iš viršelio...“

Išvaizda nenumalšina alkio, svarbu, kad ištikrųjų būtų skanu.

– Kodėl svarbu dalintis tuo, ką pats sukuri?

Dalindamasis pamatai kitų šypsenas.

Galiu kartu pasidžiaugti.

– Ką Tau reiškia Pyragų diena?

Smagiausia yra matyti žmonių šypsenas.

Grįžtu sotus, mamai nereikia gaminti.

Kiekvienais metais kepame su mama, nepraleidžiu nė karto. Mums tai buvimas kartu. Rūpestis.

Žinau, kad močiutė atveš pyragų ar kitų kepinių.

– Vienu žodžiu apibūdink Pyragų dieną.

Šiluma. Maistas. Draugai. Močiutė.

Skanumynas. Juokas. Gardumynai. Buvimas.

– Kodėl Pyragų diena svarbi bendruomenei?

Skatina empatiją.

Suvienija bendriems tikslams.

Suteikia džiaugsmą ir jausmą, kad padėjai.

Pyragų diena Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijoje priminė, kad šiluma dažnai slepiasi paprastuose dalykuose: senelės kepto pyrago gabalėlyje, nuoširdžiam juoke ar artimo šypsenoje. Gimnazistai dalijosi ne tik savo kepiniais, bet ir mintimis, o pirkdami gardumynus, prisidėjo prie kilnaus tikslo.

Akvilė Stankevičiūtė, Elija Nakaitė, IIB klasė

REDAKCIJOS SKILTIS

Mažeikių M. Račkausko gimnazijos mokytojos emeritės Laimos Skabickienės kalba, pasakyta 2025 m. spalio 28-osios vakarą, šviesaus atminimo mokytojo Algirdo Vilko knygos „Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazija. 100 įdomių faktų“ sutiktuvėse.

APIE ŽMOGŲ, GALĖJUSI PRIARTINTI LAIKĄ

A. ALGIRDUI VILKUI ATMINTI

Kai „Alksna“ apdainuoja gervelę, patenkame į prigimtinio Visatos dėsno kartotę. Ramu. Pastovu. Saugu. Bet... Šalia egzistuoja ir laikinumo, keitimosi neišvengiamybė. Ją dažnai pasitinkame liūdnai, lyg bijodami nežinomybės. Ir tai yra žmogiška – atsisveikinant su išskrendančiais paukščiais sukrutam: o kaip mes išbūsim be jų...

Lygiai taip pat, kaip ir išlydint į Anapusybę artimą žmogų...

Nuo seno, tamsėjant gamtai, užvis artinantis Ilgėms arba per Adventą, šiaip jau žmonės nesibastydavo laukuose ar gatvėse (kaip dabar kažkas mums siūlo pagal primetamą nemūsišką tvarką)... O nudirbus rudens darbus, norėdavosi pabūti kartu – skambėdavo pasakojimai, giesmės, ramios dainos, prisiminimai...

Būtent prisiminimas ir mus šį vakarą sukvietė į gimnaziją, į jos antrąjį aukštą, t. y. erdvę, persmelktą šviesios atminties žmogaus Algirdo Vilko būties ir prasmingo buvimo. Darbštusis mokytojas, puikus kolega – jau Amžinybėje, šv. Augustino žodžiais tariant, jau „*perėjęs į kitą pusę*...“ Išėjo artimasis iš giminės ir draugų būrio, jau iškeliavo Mažeikių krašto metraštininkas, tyrėjas, nenuilstantis folkloro puoselėtojas, Lietuvos mokslininkas...

Kai pagalvoji, Algirdo būta ištis daug ir daug kur. Taip jau nutinka, kad kai kuriems žmonėms intelektinių jėgų atseikėjama su kaupu. Ir jie nuveikia daugiau negu atrodo įmanoma... Bet mums vis tiek neduoda ramybės mintis, kad per anksti pasitraukta – juk tiek daug turėta svajonių...

...Algio mums trūksta ir jo ilgimės. Aišku, pagarbiu gedėjimui turime duoti laiko. Sakoma, kad išsiskyrimo gėla turi būti išnešiota, taigi išlaisvinta!.. Ir kaip gerai, kad susitikę su Algio artimaisiais bei daugiau ar mažiau jį pažinojusiais sukrutame ieškoti atsakymų į egzistencijos prasmės klausimus, bandome įsitverti į tokias atramas, kurios sutaiko su jau minėtu laikinumu, neišvengiamu keitimosi principu arba priešybų buvimu, kurį patvirtina ir šios Koholeto knygos eilutės: „*Viskam yra metas, ir kiekvienam reikalui tinkamas laikas po dangumi. / Laikas gimti ir laikas mirti; / laikas sodinti ir laikas rauti; / laikas turėti ir laikas kalbėti*...“

Taigi kalbėti... Reikia kalbėtis, pasitarti, kaip išaugti iš skausmo, pamąstant: kuo perkeisime netekties skausmą... Juk svarbu, kad neatsivertų slogi tuštuma!

Ir tai įmanoma, nes ne vieną iš mūsų, jau ir čia atėjusįjį, yra persmelkęs džiugus dėkingumas laikui, kuriame susitikome su Algirdu, padovanojusiu stiprų šviesos lauką. Būtent jis ir priartina prie minčių apie visavertį gyvenimą, išmatuotą ne trukme, bet asmenybės gyliu. Jame tilpo nuoširdumas, valia, darbštumas, atidumas žmogui, gimtajam kraštui, neapsimestinis galėjimas jam įsipareigoti ir dar daug daug nesuminėtų dorybių, kurios šviesios atminties Algirdui leido nudirbti begales darbų, turinčių išliekamąją vertę.

Norėtusi pabrėžti tai, jog Algirdas gyveno pagal principą: LAIKAS YRA ARTI. Ši poeto Vlado Baziūno frazė, verčia suklusti: o kaip toks santykis atrodo realybėje. Algiui, turinčiam kalendorinio ciklo mitinę sąmonę (juk jį traukė folkloras!), buvo svarbu priartėti ir prie istorinio laiko. Jam buvo smalsu ir drąsu atsigręžti į šį linijinį laiką, kur, beje, esama nykimo, užsimiršimo grėsmių. Ir jis lyg koks viduramžių riteris su žemaitišku užsispyrimu leisdavosi į kelionę tarsi ieškoti šventojo Gralio, kuris apšviestų ir atgaivintų kultūrinės tapatybės šaknis, kad sau bei mums reprezentuotų tautos stiprybę.

Ir jam pavykdavo! Nes tos kelionės prilygo sąmoningo piliečio misijai, kuri reikšdavosi ne lozungais, ne pažadais, bet konkrečiais darbais. Mes, to paties laiko augintiniai ir svarbių jo veiklų liudininkai, žinom, kokie svarbūs yra Algirdo projektai, pranešimai, konferencijos... O fotografijos?

O vadovavimas „Alksnai“, gimnazijos muziejui arba toji Mažeikių krašto elektronine enciklopedija? Kas šių darbų vertę gali suabejoti? O kur dar leidiniai... Žinoma, leidiniai!

Vienas iš jų – prieš mūsų akis – „100 įdomių faktų“, atrinktų iš Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijos istorijos! Simboliška, kad knygos sutiktuvių vakaras – prieš pat lapkričio 11-ąją, gimnazijos gimtadienį! Taigi džiaugiamės 2025 metais autoriaus lėšomis išleistu savitu gimnaziją reprezentuojančiu leidiniu, kurį redagavo buvusi gimnazijos lituanistė mokytoja ekspertė Romualda Žilinskienė, o viršelio dizainą padovanojo gimnazijos dailės mokytojas ekspertas Raimondas Milėška.

P. S. ...Jautrus mūsų bendražygio atminimas ir jo darbų sureikšminimas šį vakarą skamba kaip šviesus imperatyvas, skatinantis dabartyje aplinkinius būdrauti. Taigi į savo kasdienybę išsinešame Algirdo Vilko, garsaus švietėjo, tęsio Lietuvos kultūros pirmtakų darbus, įkvėpanti prisakymą: LAIKUI, KURIS YRA ARTI, TURIME BŪTI ATIDŪS!

...Iš tikrųjų, netrūksta žmonių, besidominčių gimnazijos istorija. Tad ne vienas iš jų šią knygą jau įsigijo ir atidžiai skaito puslapį po puslapio. Teko girdėti ir tai, kad šis enciklopedinis leidinys yra patrauklus ir dėl netradicinės struktūros, temų įvairovės. Sakykim, vieni pasikartoja gimnazijos istorijos ištakas, kiti peržvelgia vadovų ar ryškesnių laidų aprašymus, o štai treči 10 puslapyje sužino „*Kas žymi mokyklos vartelius?*“ Ogi išlikę šalia autobusų stotelės du maumedžiai. Argi neįdomu? Argi neįdomu išsiaiškinti, kaip keitėsi mokyklos pastatas, reprezentuotas šešiomis nuotraukomis? Arba štai... net aštuonios fotografijos sužadina norą pasidomėti ir cementiniais gimnazijos burbulais...

Įvairių interesų skaitytojus, netgi nieko bendro neturinčius su mūsų gimnazija, patraukia staigmenos! Girdėjau, kaip vienas prašalaitis nustebo sužinojęs būtent iš šio leidinio apie lotynų bei esperantų kalbų dėstymą... Unikalu ir netikėta! Beje, prieš būsiančią gimnazijos filosofinę konferenciją svarbu atsiversti 161 puslapį ir sužinoti, jeigu nežinome, kad gimnazijos įkūrėjas Merkelis Račkauskas pasirinko, kad šioje mokykloje, vienintelėje Lietuvoje, nuo 5 klasės būtų mokoma graikų kalbos, kaip neprivalomo dalyko, skiriant tris paskutines pamokas per savaitę. Čia tai lygis!

O štai per LRT laidą „Daiktų istorijos“ visai neseniai nuskamba sakinytis apie tai, kad filosofo S. Šalkauskio žmona Julija, kilusi iš Petrelių kaimo, yra dirbusi Mažeikių gimnazijoje. Tuoj, atsivertusi Algirdo knygą, ieškau šio įdomaus fakto ir 11 puslapyje randu jį, išplėtotą ir iliustruotą ta pačia nuotrauka, rodyta laidoje.

Bet bus ir tokių žmonių, kurie šį leidinį pradės vartyti nuo 229 puslapio, kur pagal asmenvardžių rodyklę ieškos savęs. Vieni ras, kiti ne. Pastaruosius gali apimti gilus nusivylimas leidinio autoriumi – kaip čia nutiko, kad faktų vis tik trūksta... Gali būti, kad ne viskas šioje knygoje yra taip, kaip mums norėtusi. Šiuo atveju, gerbiamieji, turime reikalų su autentišku Algirdo matymu, būtent su jo pasirinkimais, su jo faktų atranka. Blika tik pagerbti autoriaus užmojus, entuziazmą ir suprasti, kad durys į gimnazijos istoriją nėra užrakintos. Algirdas Vilkas palieka jas atviras ir dargi įkvėpia toliau ieškoti, pildyti, skelbti gimnazijos istorijos naratyvą. Manau, kad taip ir bus.

SVEIKINAME OLIMPIADŲ, KONKURSŲ LAUREATUS, MOKYTOJUS**Lietuvos mokinių informatikos olimpiada (mokyklos etapas)**

Haroldas Pogojus, IVa kl. – I vieta;
 Radvilas Svirskas, IIIf kl. – II vieta;
 Karina Andrėkutė, IVb kl. – II vieta;
 Semas Valantinavičius IVc kl. – III vieta;
 Danielius Bružas, IIIa kl. – III vieta;
 Egidijus Maskaliūnas, IIIf kl. – III vieta.
 Mokytoja Sigutė Mackevičienė

Respublikinis III–IV gimnazijos klasių mokinių Teodoro Grotuso gamtos mokslų eksperimentų konkursas

Edvinas Pukelis, IVa kl. – I vieta;
 Karolina Bučytė, IVf kl. – I vieta;
 Domantas Turčinskis, IIIc kl. – I vieta;
 Benas Jucys, III d kl. – I vieta;
 Haroldas Pogojus, IVa kl. – I vieta;
 Orentas Ruseckas, IVc kl. – I vieta.
 Mokinius konkursui parengė fizikos mokytoja Vitalija Plonienė, chemijos mokytoja Aistė Daubarienė ir biologijos mokytoja Lina Vičiulienė.

Vakarų Lietuvos regiono 5–10 klasių mokinių matematikos olimpiada (III turas)

Neresa Steponavičiūtė, IIe kl. – dalyvė.
 Mokytoja Rasa Vaicekauskienė

Lietuvos mokinių chemijos olimpiada (mokyklos etapas) I klasė

Kajus Januškevičius, Ic kl. – I vieta, mokytoja S. Vitkevičienė;
 Elzė Bernotaitė, Id kl. – I vieta, mokytoja S. Vitkevičienė;
 Domantas Dargis, Ib kl. – II vieta, mokytoja S. Vitkevičienė;
 Skaistė Litvinaitė, Id kl. – II vieta, mokytoja S. Vitkevičienė;
 Justas Diržininkas, Ic kl. – III vieta, mokytoja S. Vitkevičienė;
 Adomas Martinkus, Ic kl. – III vieta, mokytoja S. Vitkevičienė;
 Greta Žilinskaitė, Ie kl. – III vieta, mokytoja S. Vitkevičienė.

II klasė

Aironas Paulauskas, IId kl. – I vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Elija Nakaitė, IIb kl. – II vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Ignas Gabrėnas, IId kl. – II vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Domas Smilgys, IId kl. – II vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Neresa Steponavičiūtė, IIe kl. – III vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Mantas Kleiba, IId kl. – III vieta, mokytoja A. Daubarienė.

III klasė

Domantas Turčinskis, IIIc kl. – I vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Justas Mažrimas, IIIa kl. – II vieta, mokytoja S. Vitkevičienė;
 Rusnė Poškutė, IIIb kl. – II vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Rasa Pudžiuvytė, IIIa kl. – II vieta, mokytoja S. Vitkevičienė;
 Erikas Steckys, IIIf kl. – III vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Benas Jucys, III d kl. – III vieta, mokytoja A. Daubarienė.

IV klasė

Haroldas Pogojus, IVa kl. – I vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Edvinas Pukelis, IVa kl. – II vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Karolina Bučytė, IVf kl. – III vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Ernas Radzys, IVe kl. – III vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Domantas Šefronas, IVe kl. – III vieta, mokytoja A. Daubarienė;
 Augustė Vainutytė, IVf kl. – III vieta, mokytoja A. Daubarienė.

Lietuvos mokinių fizikos olimpiada (mokyklos etapas) I klasė

Nojus Samulionis, Ib kl. – I vieta, mokytoja I. Stripeikytė;
 Domantas Nagys, Ie kl. – II vieta, mokytoja I. Stripeikytė;
 Gabrielė Lekstutytė, Ib kl. – II vieta, mokytoja I. Stripeikytė;
 Justas Diržininkas, Ic kl. – III vieta, mokytoja I. Stripeikytė;
 Kajus Januškevičius, Ic kl. – III vieta, mokytoja I. Stripeikytė.

II klasė

Ignas Gabrėnas, IId kl. – I vieta, mokytoja I. Stripeikytė;
 Smiltė Švažaitė, IId kl. – I vieta, mokytoja I. Stripeikytė;
 Aronas Velikonis, IIb kl. – II vieta, mokytoja I. Stripeikytė;
 Aironas Paulauskas, IId kl. – III vieta, mokytoja I. Stripeikytė;
 Arnas Žadeikis, IIc kl., III vieta, mokytoja I. Stripeikytė.

III klasė

Domantas Turčinskis, IIIc kl. – I vieta, mokytoja V. Plonienė;
 Adomas Margelis, IIIb kl. – II vieta, mokytoja V. Plonienė;
 Ugnė Žilinskaitė, IIIa kl. – III vieta, mokytoja V. Plonienė;
 Matas Radvilas, IIIa kl. – III vieta, mokytoja V. Plonienė.

IV klasė

Haroldas Pogojus, IVa kl. – I vieta, mokytoja V. Plonienė;
 Vytenis Milieška, IVb kl. – II vieta, mokytoja V. Plonienė;
 Karina Andrėkutė, IVb kl. – III vieta, mokytoja V. Plonienė.

Lietuvos moksleivių Medicinos olimpiada

I antrąjį etapą buvo pakviesti geriausiai savo žinias parodę mokiniai – Elzė Bernotaitė, Id kl., Jogailė Kontenytė, Id kl., Smiltė Švažaitė, IId kl., Toma Čekytė, IIIc kl.
 2025 m. lapkričio 29 d. Vilniaus universitete vykusiam nacionaliniame olimpiados etape Smiltė Švažaitė, pelnė II laipsnio diplomą (Sidabro medalį)!
 Mokines olimpiadai ruošė biologijos mokytoja Lina Vičiulienė

REGIONINĖ KONFERENCIJA „Dialogai amžiams: Platono filosofija ir Račkausko vertimo menas“

Šiemet sukanca lygiai 100 metų, kai literatūros tyrinėtojas, vertėjas, pedagogas, klasikinės filologijos profesorius Merkelis Račkauskas vienas pirmųjų į lietuvių kalbą išvertė graikų filosofo Platono dialogus. Šia proga Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijos Humanitarų akademija lapkričio 13 dieną surengė regioninę konferenciją „Dialogai amžiams: Platono filosofija ir Račkausko vertimo menas“.

Renginys prasidėjo Mažeikių M. Račkausko gimnazijos merginų ansamblio „Incanto“ (vadovė Natalija Dapšienė) daina ir Mikalojaus Daukšos žodžiais iš „Prakalbos į malonųjį skaitytoją“ (pranešėjai Ernas Radzys (IVe kl.), Gustas Barkauskis (IVe kl.), konferencijos iniciatorės, moderatorės ir vienos iš organizatorių, lietuvių kalbos ir literatūros mokytojos Virginijos Aurylaitės, gimnazijos direktorės Astos Žukauskienės ir Merkelio Račkausko vaikaičio, poeto, profesoriaus Tomo Venclovos sveikinimo žodžiais.

Konferencijoje pranešimus skaitė svečiai, kurių akademinė veikla susijusi su graikų kultūra bei literatūra. Lietuvos kultūros tyrimų instituto ir Vytauto Didžiojo universiteto profesorė Tatjana Aleknienė pranešime „Kokią sukaktį minime“ klausytojus išsamiai supažindino su M. Račkausku ir jo išvertais tekstais. Profesorė teigė, kad Platono tekstus į lietuvių kalbą vertė ir Antanas Smetona, ir Merkelis Račkauskas, „kuris pirmiau tai pradėjo, nėra nustatyta. <...> Merkelis Račkauskas pirmiausia išvertė Platono dialogą „Kritonis“, kuriame kalba apie pilietį ir pilietinę visuomenę. Antanas Smetona išvertė tik du dialogus, o pirmasis jų – „Sokrato gynimosi kalba“.

Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto profesorė Aušra Martišiūtė-Linartienė skaitė pranešimą „Merkelio Račkausko asmenybės slėpiniai“. Profesorė pristatė negirdėtų ir įdomių biografijos faktų apie M. Račkausko asmenybę ir jo gyvenimo būdą. Ji rėmėsi profesoriaus Račkausko autobiografija „Užrašai: dvidešimt metų (1885–1905) Žemaitijos užkampyje“ (2008 m., redagavo Tomas Venclova). Būsimasis vertėjas mokėsi dabartinėje Šiaulių Juliaus Janonio

gimnazijoje, grįžęs po studijų Odesoje dirbo dabartinėje Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijoje; įkūręs mokyklą Mažeikiuose išvyko į Vilnių, Kauną, universitete dirbo dėstytoju iki 1964 m. Pasak profesorės, „studentai prisimena, kad Merkelis Račkauskas buvo tolerantiškas, taktiškas, senovinių pažiūrų profesorius. Studentai dėstytoją gerbė ir net lepino: atsiveždavo taksi į universitetą, jo kabinete būdavo gėlių ir saldinių.“

Vilniaus universiteto ir Lietuvos kultūros tyrimų instituto profesorius Naglis Kardelis aptarė filosofinio mąstymo ir graikiškosios laisvės idealo aktualumą mūsų laikais. Mokslininkas įtaigiai išsakė savo įžvalgas, atskleidždamas dalyko esmę: „Filosofija kviečia mąstyti, galvoti apie žmogaus vietą pasaulyje. Laisvė apibrėžia žmogų. Kad žmogus galėtų pasirinkti, jis turi mąstyti ir gebėti apsispręsti. Graikai, gyvendami atskiruose poliuose, sugebėjo susivienyti prieš priešus, nes juos siejo noras išsaugoti ir ginti savo valstybę. Matydamas prasmę žmogus gali kovoti – laisvė ir atsakomybė yra tarsi dvi vienos monetos pusės. <...> Šiais laikais, kai informacijos kiekis yra labai didelis, būtina ją kritiškai vertinti. Filosofinis mąstymas siekia akivaizdumo, o kritiškumas – ne vien kritikuoti, bet ir vertinti.“

Lietuvos kultūros tyrimų instituto doktorantas Augminas Petronis parengė ir pristatė intriguojantį pranešimą apie tai, ar Sokratas kalbėtusi su dirbtiniu intelektu. „Tikri žmonės turi savo įsitikinimus, kurie turi savo svorį, o dirbtinio intelekto robotai tokio svorio negali turėti, tad diskutuoti su juo nėra įmanoma. DI pritaikytas generuoti tekstą. <...> Manau, kad Sokratas vis dėlto pakalbintų dirbtinį intelektą: jis užduotų klausimų apie žmogaus gyvenimą, pasaulį, planetą. Tačiau ilgainiui bendravimas nutrūktų, ir Sokratas grįžtų klausinėti žmonių.“

Pranešimų klausėsi mokiniai, mokytojai iš Mažeikių, Sedos, Panevėžio, Šiaulių, Akmenės gimnazijų, Mažeikių H. Nagio viešosios bibliotekos, Mažeikių muziejaus darbuotojai, miesto gyventojai. Internetu vyko tiesioginė konferencijos transliacija, todėl joje dalyvauti galėjo kiekvienas besidomintis (**konferencijos įrašą galima rasti „YouTube“ kanale – pavadinimas „Dialogai amžiams: Platono filosofija ir Račkausko vertimo menas“**).

Renginyje apdovanoti mokinių filosofinės esė konkurso „Filosofinis mąstymas ir graikiškasis laisvės idealas: kiek jie aktualūs mūsų laikais“ nugalėtojai. Konkurso organizatorių tikslas – įprasminti ir skleisti vieno pirmųjų Platono dialogų vertėjų į lietuvių kalbą – M. Račkausko vertimo svarbą, reikšmę ir aktualumą bei skatinti mokinių domėjimąsi žmonijos klasikiniiais tektais ir šių tekstų aktualizavimu. Iššūkį dalyvauti konkurse priėmė 13 mokinių iš įvairių šalies mokyklų. Nugalėtoja tapo Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijos mokinė Rugilė Petrauskaitė (mokytoja Beata Viederienė), antroji vieta atiteko Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijos mokinei Faustai Skabeikytei (mokytoja Virginija Aurylaitė), trečioji – Mažeikių Gabijos gimnazijos mokiniui Nojui Vaišvilui (mokytoja Regina Dirginčienė), Emilija Tarvidaitė, Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos mokinė (mokytoja B. Viederienė), nominuota „Už filosofinio mąstymo eksperimentą ir drąsą raišką“. Visiems konkurso laureatams, nominantams, dalyviams ir jų mokytojams įteiktos rėmėjų dovanos.

Šio projekto idėją intelektualiai ir materialiai rėmė būsies bendraminčių. Esame dėkingi idėjiniams partneriams – Lietuvos kultūros tyrimų institutui, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutui – prisidėjusiems akademiniams pranešimais bei knygomis konkurso laureatams. Projektą iš dalies finansavo Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, rėmė Mažeikių rajono savivaldybė, Mažeikių rajono laikraštis „Santarvė“, AB „ORLEN Lietuva“. Ypatingą dėmesį konkurso laureatams parodė Lietuvos Respublikos Seimo nariai Ingrida Braziulienė ir Tomas Martinaitis, Mažeikių rajono verslininkas Vitalijus Plastininas, skirdami gausias dovanas. Džiaugiamės užsimezgsia bendrystę su Bronislovo Burgio labdaros ir paramos fondu, kuris konkurso laureatams įsteigė piniginius prizus, pažadėjo ir toliau palaikyti konkurso idėją – skatinti moksleivių domėjimąsi klasikiniiais žmonijos tekstais bei jų pastangas šiuos tekstus permąstyti. Vertiname prasidėjusią bendrystę su interneto dienraščio „Bernardinai.lt“ žurnalistu Gediminu Zelvaru.

Filosofinis mąstymas atskleidžia, kas mūsų gyvenime vertingiausia. Svarbiausia mums patiems suprasti, kas mes esame.

Vakaris Jočeris, IVf klasė, Virginija Aurylaitė, lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja

REDAKCIJOS SKILTIS

Dalijamės Šiaurės ir Vakarų Lietuvos 9–12 klasių mokinių filosofinės esė konkurso „Filosofinis mąstymas ir graikiškasis laisvės idealas: kiek jie aktualūs mūsų laikais?“ laureatų mintimis.

„Filosofinis mąstymas ir graikiškasis laisvės idealas: kiek jie aktualūs mūsų laikais?“

I esė

Žmogus nuo seniausių laikų siekė suprasti pasaulį ir savo vietą jame. Antikinė filosofija iškilo kaip bandymas atsakyti, kas lemia žmogaus veiksmus, kokie principai turėtų kryptingai formuoti jo kasdienybę ir kas suteikia gyvenimui prasmę. Graikų filosofai laikėsi nuostatos, kad žmogus išsiskiria iš kitų būtybių gebėjimu mąstyti – ne tik jausti ir reaguoti, bet svarstyti, klausti ir abejoti. Graikų filosofams toks mąstymas buvo kelias į supratimą ir sąmoningumą – tik mąstydamas žmogus gali pažinti tiesą ir tapti savarankiškas.

Šiame kontekste atsirado ir laisvės samprata. Antikos mąstytojai teigė, kad laisvas yra ne tas, kuris daro, ką nori, o tas, kuris geba suvokti savo veiksmus ir juos valdyti. Todėl graikų laisvės idealas rėmėsi vidine savitvarda ir protu.

Filosofinis mąstymas ir graikiškasis laisvės idealas yra glaudžiai susiję: mąstyti – reiškia siekti laisvės, o būti laisvam reiškia gebėti mąstyti. Tai kelia klausimą: kiek tokia laisvės samprata yra svarbi šiandien pasaulyje, kuriame pasirinkimų, atrodo, daugiau nei bet kada, tačiau krypties ir aiškumo dažnai trūksta?

Graikų filosofijoje laisvės klausimą plėtojo Platonas. Savo dialoguose jis nuosekliai nagrinėjo, kaip žmogaus mąstymas gali jį išlaisvinti iš klaidingų įsitikinimų ir priklausomybės nuo aplinkos. Viena žymiausių kūrinių – „Valstybėje“ – Platonas pateikia Olos alegoriją. Alegorijoje žmonės vaizduojami surakinti grandinėmis ir priversti žiūrėti tik į olos sieną, ant kurios mato daiktų šešėlius. Šie žmonės yra kaliniai, tačiau jų nelaisvė nėra fizinė – ji kyla iš nežinojimo ir riboto matymo, iš to, kad jie šešėlius laiko tikrove. Šis vaizdinytas atskleidžia Platono mintį, kad tik tas, kuris išdrįsta atsitraukti nuo šešėlių – nuo stereotipų, įprastų nuomonių ir paviršutiniškų tiesų – gali pamatyti tikrovę.

Išėjimas iš olos – tai perėjimas iš nežinojimo į žinojimą, iš pasyvumo į aktyvų mąstymą. Tai nėra staigus ar lengvas procesas – jis vyksta palaipsniui ir reikalauja kryptingo darbo su savimi, savo mąstymu ir įpročiais. Be to, išsilaisvinęs žmogus turi grįžti atgal ir padėti kitiems, net jei jie priešinasi ir nenori pripažinti matomų šešėlių kaip iliuzijų. Tai reiškia, kad laisvė Platonui nėra vien asmens vidinis išsilaisvinimas, bet ir atsakomybė prisidėti prie kitų sąmoningumo ugdymo.

Ši mintis svarbi ir šiuolaikiniame pasaulyje. Net gyvenant demokratinėje visuomenėje, turint didelį informacijos srautą ir pasirinkimo laisvę, žmogus gali likti „oloje“ – gyventi pagal socialinių tinklų siūlomus įvaizdžius, viešosios nuomonės srautus, impulsus. Platono idėja primena, kad laisvė tampa reali tik tuomet, kai žmogus sąmoningai pasirenka kritiškai mąstyti, o ne kartoja tai, kas jam pateikiama.

Kiek kitokį laisvės aspektą išskyrė Aristotelis. Veikale „Politika“ jis teigė, kad žmogus iš prigimties yra „politinė būtybė“ – jis egzistuoja ir tobulėja tik bendruomenėje. Laivė negali būti suprantama vien kaip asmens nepriklausomybė ar savarankiškumas, nes žmogus visada veikia santykyje su kitais. Laisvas pilietis Aristoteliui yra tas, kuris dalyvauja savo miesto gyvenime, laikosi įstatymų ir pats prisideda prie jų kūrimo. Tai

reiškia, kad laisvė reikalauja veikimo, atsakomybės ir įsipareigojimo veikti siekiant bendro gėrio.

Aristotelis pabrėžė, kad tik tokioje santvarkoje, kurioje piliečiai dalyvauja sprendimų priėmimo, galima kalbėti apie tikrą laisvę. Ten, kur žmonės nesidomi visuomenės reikalais ar abejingai leidžia kitiems spręsti už juos, laisvė palaipsniui silpsta. Šią Aristotelio mintį galima įžvelgti Rusijos ir Ukrainos karo kontekste. Ukraina kovoja ne tik dėl savo teritorijos, bet ir dėl teisės pačiai spręsti, kokie įstatymai ir vertybės turi formuoti ukrainiečių valstybę. Tai yra Aristotelio suprata laisvė – bendruomenės gebėjimas pačiam save valdyti, net ir patiriant spaudimą iš išorės.

Karo realybė taip pat primena, kad laisvė reikalauja drąsos ir vienybės. Žmonės, gindami savo miestus, kultūrą ir kalbą, tampa Aristotelio apibrėžtos pilietinės dvasios įkūnijimu – jie ne pasyviai laukia, kol už juos kas nors nuspręs, bet veikia patys, prisiimdami atsakomybę už savo šalies ateitį. Tai nėra lengvai pasiekiamas laisvė, tačiau ji išsilaiko tik tada, kai žmonės suvokia jos vertę ir sąmoningai ją saugo.

Kita antikinė laisvės samprata atsiskleidžia stoikų filosofijoje. Skirtingai nei Platonas ar Aristotelis, stoikai teigė, kad žmogus ne visada gali kontroliuoti išorines aplinkybes, tačiau jis visada gali valdyti savo santykį su jomis. Nelaisvė, jų manymu, prasideda tada, kai žmogaus mąstymą užvaldo baimės, troškimai, vidiniai impulsai ar aplinkos spaudimas. Laisvas žmogus stoikų supratimu yra tas, kuris geba išlaikyti vidinę pusiausvyrą, elgiasi pagal proto bei doros principus ir nepasiduoda emocijų svyravimams ir aplinkinių įtakai.

Tokio požiūrio esmė – disciplina. Stoikams savitvarda buvo ne savęs ribojimas, o būdas išlaikyti vidinę darną. Jie manė, kad žmogus, kuris geba valdyti savo emocijas, yra mažiau pažeidžiamas išorinių aplinkybių. Ši mintis ypač aktuali šiandien, kai žmonės susiduria su nuolatiniu stresu, informacijos pertekliumi ir greitu gyvenimo tempu. Dėl to pasaulyje nerimo sutrikimų, depresijos ar perdegimo atvejų vis daugėja. Šiuolaikinis žmogus turi daug laisvių išorine prasme – keliavimas, bendravimas, savo nuomonės reiškinys – tačiau vis tiek dažnas jaučiasi įkalintas savo mintyse. Didžioji žmonijos dalis prarado gebėjimą sustoti, apmąstyti – o tai, stoikų požiūriu, yra būtina vidinei laisvei.

Taigi Platonas, Aristotelis ir stoikai laisvę suprato skirtingai, tačiau jų mintys papildė viena kitą. Platonas pabrėžė, kad laisvė prasideda nuo gebėjimo mąstyti savarankiškai ir atsitraukti nuo iliuzijų. Aristotelis priminė, kad laisvė nėra įmanoma be atsakomybės už bendruomenę ir aktyvaus dalyvavimo jos gyvenime. Stoikai išryškino mintį, kad net turėdamas išorines laisves, žmogus gali likti nelaisvas, jei jis nepajėgia valdyti savo vidinio pasaulio.

Šiandien, nepaisant technologijų pažangos ir išorinių galimybių, žmogus vis dar susiduria su tais pačiais klausimais: kaip išlaikyti savarankišką mąstymą informacijos pertekliaus sąlygomis, kaip gyventi kartu su kitais ir kaip neprarasti savęs nuolat kintančiame pasaulyje. Dėl to graikiškasis laisvės idealas tebėra aktualus, nes jis rodo, kad laisvė yra nuoseklus kritinio mąstymo, veikimo ir vidinės savitvartos derinys.

*Rugilė Petrauskaitė, IVd (mokytoja Beata Viedrienė),
Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija*

II esė

Kai mes tariame žodį *laisvė*, ar visi mąstome apie tą patį? Atrodo, kad šis žodis vienareikšmis ir aiškus, bet kodėl vienam *laisvė* – tai tik galimybė daryti, ką nori, kitam – pasakyti savo nuomonę, trečiam – būti atsakingam už save ir kitus. Niekas nepaneigs, kad *laisvė* yra viena iš aukščiausių žmonijos vertybių, apie kurią mes dažnai kalbame patetiškai. Tik ar susikalbame? Apie priežastį nesusikalbėti pateiksiu vieną neseną atradimą: žodis **patetiškas** lietuviškai reiškia „*kažką jausmingo, jaudinančio*“, o štai šiuolaikinis anglakalbis, sakydamas **pathetic** mintyje turės „*apgailėtiną, menką*“. Žodžio pradžia graikų kalboje: **pathos** jiems reiškė „*stiprų jausmą*“. O ką graikams reiškė *laisvė* – ne lingvistiškai, o kaip elgesio modelis?

Šiomet pradėjau pažinti su Antikos graikų pasauliu, todėl išsikeliau tikslą dviejose dramose – Aischilo „Prikaltajame Prometėjuje“ ir Sofoklio „Antigonėje“ – paieškoti atsakymų, kas Antikos graikams yra *laisvė*? Abiejų dramų šaknys graikų mituose: tik Aischilo dramos personažai – Olimpo dievai, o Sofoklio – garbingiausi, bet nešantys likimo sunkią naštą Tėbų žmonės. Pradėsiu chronologine tvarka: nuo Aischilo, vieno žymiausio tragedijų autorių, 13 kartų laimėjusio pirmąją vietą tragikų varžybose; vėliau garsųjį Aischilą, jau garbingo amžiaus, nurungė Sofoklis ir jo pasiekimas pats aukščiausias – virš 20 laimėtų tragikų varžybų. O ir tematiškai vėta pradėti nuo Aischilo „Prikaltojo Prometėjo“, juk šis titanas, anot mitų, ir sukūrė žmogų bei išmokė jį daug vertingų ir naudingų dalykų.

Tragedijoje „Prikaltasis Prometėjas“ vaizduojamos Prometėjo, padovanojusio žmonėms ugnį ir atsisakiusio atskleisti Dzeusui paslaptį, kas surengs naują sąmokslą, kad atimtų Griausmavaldžio skeptrą, kančios. Prologe alegorinė figūra Galia, atstovaujanti Dzeuso valdžiai, ir su Hefaistu bei Prievara atlydėjusi Prometėją prie uolos, pareiškia: „*nėra juk niekas laisvas, Dzeusą teisiskyrus*“. Hefaistas, nors ir gailisi Prometėjo („*prieš savo norą nenorom prikalsiu*“), tačiau jaučia priklausomybę nuo Dzeuso ir dėl to jam paklūsta („*O vis dėlto tatai turėsiu aš išdrįsti, / Nes juk didžiai sunku nepaisyt tėvo žodžių*“). Dar svarbiau, kad išryškėja, jog Hefaistas nesupranta Prometėjo aukos: „*Pats dievas būdamas, rūstaujančių dievų / Nepaisei ir žmonėms per daug teikei garbės. / <...> Vaitosi nuolatos ir aimanuosi karčiai, / Bet veltui*“. Tai parodo, kad net dievai nėra visiškai laisvi – juos riboja valdžios baimė ir „*būtinybė*“, kuriai paklūsta net aukštesnės būtybės. Jis suvokia Dzeuso valdžios neteisingumą, bet negali pasipriešinti, todėl jo figūra tampa žmogiškos silpnybės simboliu – tokio, kuris mato blogį, bet neturi drąsos jo sustabdyti. Prometėjas – maištautojas: nors ir žino, kad laukia ilga kančia, vis tiek pasirinko klausyti sąžinės balso ir nepaklusti Dzeuso ir jam paklustančiųjų spaudimui: „*Laisva, laisva valia esu aš nusikaltęs*“. Šiais žodžiais Prometėjas parodo, kad nebijo valdžios ir didžiuojasi padovanojęs žmonijai ugnį. Jo poelgis simbolizuoja vidinę laisvę ir maištą. Okeanas, dievas, atvykęs paguosti Prometėjo, atspindi išminties ir nuosaikumo balsą. Jis perspėja: „*Būk švelnesnis, kad išvengtum blogesnio likimo*“, – ragindamas Prometėją nusileisti ir pasiduoti valdžiai, kad išliktų gyvas. Be to, Okeanas sako: „*Minkštu žodžiu galima nugaltėti net kietą širdį*“, – išreikšdamas tikėjimą, kad taika ir išmintis yra stipresnės už žiaurumą. Vis dėlto jo patarimai Prometėjui parodo ribą tarp atsargumo ir bailumo – Okeanas renkasi saugumą, o Prometėjas – tiesą, net jei už ją teks kentėti. Choras graikų dramose yra svarbus veikėjas: jo giesmės jungia atskiras scenas, skelbia reikšmingas moralines ar filosofines idėjas. Šioje dramoje Choras, sudarytas iš okeanidžių, tampa moraliniu tragedijos komentatoriumi. Jis klausia Prometėją: „*Gal vis dėlto šiek tiek toliau buvai nuėjęs?*“ – išreikšdamas smalsumą ir susirūpinimą, ar jo veiksmai nepakenks žmonėms. Tačiau netrukus pripažįsta: „*O apie tavo kaltę ir man nemalonu, ir tau skaudu kalbėti*“. Šie žodžiai puikiai atskleidžia Choro vidinį prieštaraivimą – užjaučia Prometėją, bet kartu nesupranta, kaip galima ryžtis mesti iššūkį pačiam Dzeusui. Choras

tampa tarsi žmonių atspindžiu: jis žavisi Prometėjo didvyriškumu, bet kartu bijo jo likimo. Tačiau ne viskas čia taip paprasta. Mano požiūriu, viską komplikuoja Hermio pasirodymas. Hermis yra Dzeuso pasiuntinys, kuris turi išsiaiškinti pranašystę. Prometėjas į Hermio kalbas atsako išdidžiai: „*Aš savo nelemties į tavąją vergystę, / <...> neišmainyčiau niekad*“. Dialoge su Hermiu Prometėjas keletą kartų jį pavadina vergu, tokiais pat jis laiko ir kitus dievus, „*nes jie už gera man piktu atsimokėjo*“. Įtemptą pokalbį Hermis baigia žodžiais: „*Apsimąstyk ir ryžkis; niekad nemanyk, / Kad būti išdidžiam geriau negu protingam*“. Ir čia savo žodį taria Choras: „*Mums rodos, Hermis sako tau teisybę. / <...> Protingos išminties geriau pasieškoti. / Jo paklausyk. Nes gėda klysti išmintingam*“. Ar galėčiau daryti išvadą, kad tautologija „*protinga išmintis*“ reiškia konformistinę poziciją? Konformizmo požymiai: 1) individualumo nebuvimas, 2) standartiškumas, 3) pasidavimas manipuliacijoms, 4) konservatizmas (<https://www.vle.lt/straipsnis/konformizmas>). O gal ši požiūrį galima apibendrinti Dž. D. Selindžerio romano „Rugiuose prie bedugnės“ mokytojo žodžiais maištaujančiam ir išeities nerandančiam paaugliui Houldenui: „*Nesubrendęs žmogus pasižymi tuo, kad yra pasiryžęs dėl kilnaus tikslo numirti, o subrendęs žmogus pasiryžęs tam tikslui atiduoti gyvenimą?*“

Sofoklio tragedijoje „Antigonė“ atsiskleidžia, kad graikai suvokė laisvę ne kaip savivalę, o kaip pareigą laikytis moralės ir proto dėsnių. Pagrindinė veikėja Antigonė, nepaisydama karaliaus Kreonto draudimo, ryžtasi palaidoti brolių Polineiką, nes tiki dievų įstatymu, aukštesniu už žmogaus. Ji sako: „*Ne Dzeusas paskelbė man šį įstatymą*“, – taip parodydama, kad tikrasis teisingumas nepriklauso nuo valdžios, o kyla iš dvasinės tvarkos. Antigonė žino, jog už nepaklusnumą bus nubausta, bet renkasi ištikimybę savo sąžinei: „*Aš gimiau ne tam, kad nekęščiau, o tam, kad mylėčiau*“, – jos, kaip sesės, meilė broliui–išdavikui – atleisti ir įvykdyti dievų įstatymą – mirusį garbingai palaidoti. Sofoklis parodo, kad jos laisvė slypi ne išoriniame veiksmo, o vidinėje stiprybėje – gebėjime mąstyti ir elgtis pagal moralę, net kai tai pražūtinga. Kreontas, priešingai, simbolizuoja žmogaus, kaip valstybės valdovo, valdžią, galią ir neklystantį autoritetą. Jis mano, kad tvarka turi būti griežtai valdoma, sakydamas: „*Niekas neturi viršesnės teisės nei karaliaus įsakymas*“, – tai reiškia, kad jis laiko valdovo žodį galutiniu autoritetu, o valstybės tvarka turi būti laikoma svarbiausia. Vėliau Kreontas priduria: „*Tegul karaliaus sprendimas bus laikomas šventas*“, – pabrėždamas, kad jo sprendimai yra neginčijami ir jam svarbiausia – išlaikyti griežtą valdžią, net jei tai prieštaraiva moraliniams ar dieviškiems įstatymams. Svarbų vaidmenį atlieka ir Kreonto sūnus Haimonas, kuris bando įtikinti tėvą elgtis išmintingiau. Jis sako: „*Nėra gėda mokytis iš kitų ir pakeisti nuomonę*“, – parodydamas, kad tikrasis žmogaus stiprumas slypi gebėjime išgirsti kitus ir suvokti savo klaidas. Haimonas tiki, jog valdžia turi būti pagrįsta teisingumu ir žmogiškumu, o ne aklu įsakymų vykdymu. Jo balsas tampa sąžinės ir proto simboliu dramoje. Dar vienas svarbus veikėjas – išminčius Teiresijas. Jis įspėja Kreontą sakydamas: „*Tu klysti, karaliau – dievai nenori aukų iš rankų, suteptų krauju*“, – parodydamas, kad net valdovas nėra aukščiau dievų valios. Ši citata atskleidžia, jog

dieviškieji įstatymai ir moralė visada turi viršenybę prieš žmogaus ambicijas. Tik tada, kai Kreontas suvokia savo klaidą, jis supranta, kad jo laisvė veikti be ribų privedė prie pražūties. Choras atlieka komentuotojo vaidmenį, atstovaudamas visuomenės moralinei išminčiai ir vėl, kaip ir ankstesnėje dramoje, jo nuomonė yra dvipusė: jis vertina valdovo laisvę, bet pabrėžia atsakomybę ir ribas. Choras sako: „*Net valdžia turi klausyti dievų įstatymų*“, – skatindamas saiką ir pusiausvyrą tarp valdžios ir moralės. Be to, jis pabrėžia žmogaus vietą pasaulyje: „*Nėra nieko nuostabesnio už žmogų, bet jis žūva, jei negerbia įstatymų ir teisingumo*“, – tai reiškia, kad laisvė vertinga tik tada, kai ji grindžiama dorove ir pagarba tvarkai. Šiame konflikte aiškiai atsiskleidžia graikų požiūris į laisvę: ji nėra absoliuti, bet reiškia atsakingą pasirinkimą, suderintą su moraliniais įstatymais ir visuomenės tvarka. Antigonės drąsa simbolizuoja asmens moralinę laisvę, Kreonto griežtumas – valstybės autoritetą, o Choro komentarai rodo, kad tik pusiausvyra tarp šių jėgų gali išlaikyti teisingumą. Sofoklis savo kūrinyje iškelia idėją, kad tikra laisvė nėra absoliuti galimybė elgtis pagal savo norus, o atsakingas pasirinkimas, grindžiamas sąžine, dorove – išmintimi, ir pagarba dieviškiesiems bei visuomenės įstatymams. Antigonės ir Kreonto konfliktas parodo, kad graikai laisvę suvokė kaip balansą tarp asmens moralinės atsakomybės ir valstybės tvarkos – tik toks požiūris leidžia išlaikyti teisingumą ir pusiausvyrą visuomenėje.

III esė

Žmogaus laisvės ir filosofinio mąstymo supratimas ir vertinimas kito per šimtmečius, tačiau jų esmė išliko, žmogus siekia būti atsakingas ir išmintingas. Šiuolaikinės demokratinės valstybės yra paremtos senovės Graikijoje gimusiomis filosofinėmis laisvės idėjomis. Būtent senovės Graikijoje buvo apmąstyta, ką reiškia būti laisvam ir kodėl be mąstymo laisvo žmogaus gyvenimas yra bevertis. Todėl galima teigti, kad demokratinė valstybei egzistuoti ir žmogui tobulėti būtinos dvi sąlygos: filosofinis mąstymas ir graikiškasis laisvės idealas.

Pirmiausia, verta panagrinėti, ką senovės graikai laikė laisve ir kodėl ši idėja išlieka svarbi šiuolaikiniam žmogui. Manau, kad dauguma supranta laisvę kaip anarchizmo formą, tačiau realiai mes privalome gyventi visuomenėje ir negalime elgtis, kaip tik norime, pasak Aristotelio: „*<...> tas, kuris negali gyventi bendruomenėje, arba yra toks savarankiškas, kad jam nereikia bendruomenės, yra arba žvėris, arba Dievas*“. Mes nesame visiškai laisvi, nes, kaip pastebėjo Euripidas: „*Nėra nė vieno mirtingojo, kuris būtų laisvas. Juk vienas yra pinigų, kitas – likimo vergas; arba miesto minia ar įstatymų valia verčia jį elgtis prieš savo prigimtį*“. Todėl mes gyvename šiuolaikinėje laisvėje, kurioje mes esame laisviausi, kokie tik gali būti įstatymų ir visuomenės varžomi žmonės. Mūsų šiuolaikinė laisvė yra plati, tačiau baigiasi ten, kur prasideda kito žmogaus laisvė, visuomenės gerovė ir viešoji tvarka. Šios civilizuotos laisvės pamatai, mano nuomone, yra graikiškasis laisvės idealas.

Viena svarbiausių graikiškojo laisvės idealo dalių yra laisvė dalyvauti valstybės valdyje. Tai patvirtina Aristotelio mintys: „*<...> demokratinės valstybės pagrindas yra laisvė*“, o viena tos laisvės dalių – galimybė „*<...> valdyti ir būti valdomam pakaitomis*“, šios citatos įrodo, kad graikai laisvę siejo ne su paties žmogaus patogumu, o su pilietine atsakomybe. Todėl verta žvilgtelti, kaip skirtingi filosofai vertino demokratiją ir kokias jos puses jie pabrėžė.

Kai pirmą kartą perskaičiau Aischilo ir Sofoklio dramas, labai žavėjausi Prometėjo ir Antigonės ryžtu bei užsispyrimu – herojiškumu. Abu šie veikėjai atrodė tarsi kovotojai už tiesą ir laisvę, pasiruošę stoti prieš galinguosius. Tačiau, kai buvau paraginta įdėmiau paskaityti Choro replikas, supratau, kad graikai apie laisvę mąstė kitaip nei mes. Choras kūrinyje dažnai ragina saiką, paklusnumą įstatymui ir dievams, lyg primindamas, kad žmogus negali peržengti jam skirtų ribų. Antigonės ir Prometėjo ryžtas graikams nebuvo tik drąsa – tai ir ribų peržengimas, keliantis chaosą. Todėl Choro balsas tampa tarsi proto atstovu, perspėjančiu apie maišto kainą. Šiais laikais mes dažnai romantizuojame individą ir maištą, kaip laisvės simbolį, tačiau graikams jis buvo dviprasmis reiškinys – laisvė be atsakomybės jiems reiškė pražūtį. Mūsų visuomenė vis labiau vertina individualizmą, o maištas tapo tam tikru saviraiškos ženklu. Graikai mums primena, kad laisvė be atsakomybės gali būti pavojinga ir mes turime išmokyti išlaikyti balansą tarp teisių ir bendros tvarkos.

*Fausta Skabeikytė, Ilf (mokytoja Virginija Aurylaitė),
Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazija*

Senovės graikų filosofai turėjo įvairių nuomonių apie demokratiją. Pavyzdžiui, labiausiai demokratiją vertinęs filosofas Demokritas teigė: „*Skurdas demokratijoje yra tiek pat labiau pageidautinas nei klestėjimas autokratijoje, kiek laisvė yra geriau nei vergovė*.“ Tačiau ne visi filosofai vertino demokratiją taip teigiamai. Platonas ją kritikavo, atkreipdamas dėmesį į jos nestabilumą ir pavojus. Jis skelbė: „*Demokratija yra žavinga valdžios forma, pilna įvairovės ir chaoso, suteikianti tam tikrą lygybę tiek lygiaverčiams, tiek nelygiaverčiams*“, akivaizdu, kad Platonas žodį „žavinga“ vartoja sarkastiškai, nes chaosas ir nelygiaverčių lygybė nėra pozityvūs bruožai. Platonas apskritai demokratiją matė kaip gana nestabilią valdžios formą.

Vis dėlto net demokratijos kritikai padeda šiuolaikinei demokratijai klestėti, nes jie atkreipia dėmesį į jos spragas. Platonas teigė: „*Žmonės visuomet turi kokią nors gynėją, kurį iškelia virš savęs ir puoselėja iki didybės. Iš čia ir ne iš kur kitur kyla tironas*.“ Šią Platono mintį galima interpretuoti, pabrėžiant, kad neapgalvotas balsavimas gali leisti iškilti valdovui, kuris gali pakenkti demokratijai arba ją visai pašalinti.

Laisvė dalyvauti rinkimuose senovės Graikijoje ir šiuolaikinės valstybės veikia skirtingai. Pavyzdžiui, Atėnuose rinkimuose galėjo dalyvauti tik suaugę vyrai, kurie buvo Atėnų piliečiai ir nebuvo vergai, o šiuolaikinės demokratijos balsuoti gali visi suaugę valstybės piliečiai. Šis skirtumas parodo, kad demokratija nuolat juda į priekį, tačiau pagrindinė jos mintis – laisvė dalyvauti valstybės valdyje – išlieka aktuali. Kadangi šių senovės filosofų mintys vis dar nagrinėjamos, o demokratiškos valstybės egzistuoja ir šiandien, galima teigti, jog laisvė dalyvauti valstybės valdyje, kaip graikiškojo laisvės idealo dalis, išlieka aktuali.

Be politinės laisvės graikai vertino ir kitas laisvės formas. Viena iš jų buvo minties ir žodžio laisvė, pasak Euripido „*negalėti išsakyti savo minčių – tai yra vergovė*“. Atėnų demokratijoje žmonės turėjo teisę viešai reikšti savo nuomonę. Tokia laisvė buvo laikoma vos ne pareiga, nes senovės graikams buvo svarbu, kad kiekvienas galėtų pasakyti, ką galvoja ir argumentuoti, kodėl taip galvoja, nes tik taip gimsta tiesa ir tik taip galima priimti sprendimus. Tai patvirtina graikų istoriko Tukidido mintis: „*Paprasti piliečiai, nors ir užsiėmę kasdieniais darbais, vis tiek sugeba teisingai vertinti viešuosius klausimus; nes, kitaip nei bet kuri kita tauta, mes tą, kuris nedalyvauja valstybės reikaluose, laikome ne neambicingu, o nenaudingu žmogumi*.“

Ne mažiau svarbi buvo asmeninė laisvė. Aišku, asmenine laisve galime laikyti ir fizinę laisvę, tačiau asmeninė laisvė yra daugiau nei tik nebuvimas vergu. Žmogus buvo laikomas laisvu ne tada, kai galėjo daryti ką nori, o tada, kai gebėjo valdyti pats save ir suvaldyti savo norus ir neigiamas emocijas, pasak Aristotelio: „*Žmogus, tobulai valdantis save, trokšta to, ko dera, tinkamu būdu ir tinkamu metu – būtent taip, kaip nurodo protas.*“ Graikai manė, kad žmogus, vedamas neigiamų emocijų, o ne proto, yra nelaisvas. Šį pastebėjimą atspindi Epikteto mintis: „*Niekas, kas yra baimės, liūdesio ar sumaišties būsenoje, nėra laisvas; bet kas išsivaduoja iš liūdesio, baimės ir sumaišties, tas tuo pačiu metu išsivaduoja ir iš vergijos.*“

Senovės graikai neapsiribojo vien tik politine, asmenine ar vidine laisve. Jie vertino galimybes dalyvauti kultūrinėje veikloje ir galimybes išreikšti savo kūrybiškumą bei kitus gyvenimo pasirinkimus kaip tam tikras laisvės formas. Tai gali pasirodyti keistoka, kad laisvė yra tokia abstrakti ir plati, bet žmogus, atsakydamas į klausimą „Kas yra laisvė?“, nepradės vardinti kiekvienos jam įstatymų duotos teisės. Tai parodo, kad laisvė nėra vien tik teisės, laisvė yra ir gebėjimas įgyvendinti žmogaus potencialą įvairiose srityse. Mano nuomone, laisvę geriausiai apibūdina Sioreno Kierkegoro mintis, kad laisvė yra žmogaus pasirinkimas, ir svarbiausia ne tai, ar jis pasirenka teisingai, o tai, kad jis renkasi.

Tačiau vien suprasti, kas yra laisvė, nepakanka, ją reikia gebėti vertinti ir branginti. O jos vertinime svarbiausią vaidmenį atlieka filosofinis mąstymas. Filosofinis mąstymas senovės Graikijoje buvo ne tik būdas suprasti pasaulį, bet ir pažinti save. Jis skatino kelti įvairius klausimus, apmąstyti savo veiksmus ir vertybes bei ieškoti

atsakymų į savo iškeltus klausimus. Kad savo paties gyvenimą verta tyrinėti, patvirtina Sokrato žodžiai: „*neištirto gyvenimo neverta gyventi.*“ Tai nebuvo vien teorinė veikla, kurioje analizuojami abstraktūs klausimai, kurių negalima pritaikyti realiame gyvenime. Filosofija padėjo žmogui lavinti protą ir atsakingai priimti sprendimus. Ne veltui Platonas svajojo apie filosofų valdomas valstybes sakydamas: „*Kol filosofai nebus karaliai arba kol šio pasaulio karaliai ir princai neturės filosofijos dvasios ir galios ir kol politinė didybė ir išmintis nesusitiks vienoje asmenybėje, o paprastesnės prigimties žmonės, siekiantys vieno be kito, bus priversti atsitraukti, miestai niekada neturės ramybės nuo savo blogybių.*“

Šiandien filosofinis mąstymas vis dar svarbus. Jis leidžia geriau suprasti sudėtingas situacijas, vertinti skirtingus žmonių požiūrius ir atsakingai priimti sprendimus. Tai padeda būti sąmoningu ir atsakingu žmogumi, būtent tokiu, kokio visuomenė ir trokšta.

Todėl filosofinis mąstymas išlieka aktualus visais laikais ir jo svarba nesensta. Jis moko ne tik turėti tvirtą savo nuomonę ir vertinti kitų nuomones, bet ir sugebėti argumentuoti, kodėl mes su ta nuomone sutinkame arba ją neigiame. Filosofinis mąstymas padeda priimti sprendimus išmintingai ir pagrįstai. Būtent šie gebėjimai padeda žmogui ne tik taikytis prie evoliucionuojančio pasaulio, bet ir išmintingai valdyti savo paties gyvenimą ir būti atsakinga ir aktyvia bendruomenės dalimi.

Apibendrinant galima teigti, kad ir graikiškasis laisvės idealas, ir filosofinis mąstymas išlieka itin aktualūs šiuolaikiniame pasaulyje ir šiuolaikinio žmogaus gyvenime. Jie moko žmogų būti atsakingu, mąstančiu ir sąmoningu piliečiu. Laisvė be mąstymo virsta chaosu, o mąstymas be laisvės yra visiškai beprasmis. Tik šiuos du dalykus puikiai suderinę galime sukurti visuomenę, kurioje gera gyventi.

*Nojus Vaišvila, Ila (mokytoja Regina Dirginčienė),
Mažeikių Gabijos gimnazija*

IV esė (nominacija)

„*Aš žinau, kad nieko nežinau*“ – kodėl? Jei lygindama klasioką su Sokratu nusprendžiu, kad klasiokas žino mažiau, tai negi tada jo žinių ir pasaulio supratimo koeficientas neigiamas? Jeigu Atėnų mokykla nieko nežino, kodėl man reikia iš nuotraukos atpažinti Periklio biustą, skaičiuoti trikampių įžambines, privalėti žodyje *telefonas* rasti dvi šaknis, nors nejaučiu tam poreikio? Kadangi gyvybė neatsiranda iš niekur, žinojimas irgi negali – jei net filosofai nieko nežino, gal aš ne kodėlčius, ne Hamletas, neieškau prasmės, tikslo, nebandau rasti visą ko pradžia ir numatyti pabaigą, o tik kapstausi nieke ir nežinioje? Oi, graikai, man dėl jūsų nesusiveda galai...

Filosofija pati su savimi pjaunasi: ji ir herojus, ir antagonistas, ji ir visur, ir jos nėra niekur. Esate girdėję apie tokį prietranką Šriodingerį – jis, ikišęs katę į dėžę, nebežinojo, ar ji ten yra, ar ne. Filosofija (ir ypač graikų, helenų, jos pionierių ir netgi paties žodžio išgalvotojų) tokia plati sąvoka, kad kiekvieną veiksmą galima ja paremti: kiekvieną žingsnį į kairę, šūvį į rytus, naują ministrą, senus vadovėlius... Taigi, teoriškai kalbant, viskas yra filosofija – tada kas ji nėra? Juk turi būti kontrastas!

Viena iš pirmųjų graikiškų idėjų, apie kurią išgirdau, buvo tas olimpinis idealas. Sėdėjau istorijos pamokoje ir žiūrėjau į „Disko metiko“ pozą, visas raukšles, organus ir raumenis, į stingančią veido išraišką... Toks idealus kūnas bent iš dalies išėjęs iš mados, bet vaikinuko veide iškaltas racionalumas vertinamas iki šiol. Šiandien pusė jaunuolių ketina stoti į odontologiją, trečdalis – į IT, dar kažkiek – į inžineriją, o, pavyzdžiui, *filologyne* vėjai švilpia... Karta ar dviem atgal ten dėl vienos vietos gal dvidešimt

žmonių pešėsi. Negi STEAM virusas išplovė abiturientų smegenis?! Kartais dėl to racionalumo elgiamės taip, kaip labiau apsimoka: taip, kad į kišenę įkristų daugiau pinigų, būtume labiau vertinami, po sunkios dienos įgriūtume į patogesnę lovą, nors, kiek žinau, karstams duobes vienodo dydžio kasa. Jei gyvenčiau Baroke, už šitą remarką mane ištremtų atgal į Viduramžius ir sudegintų pririšę prie stulpo, bet negi geriau gyventi nesimėgaujant – nebe asketiškai, kaip kažkada, bet vis tiek kenčiant? Negi neverta bent kartais pasikliauti širdimi, pasiremti jausmais? Kam sekti kitų galva, kai galima įkinkyti savą širdį į pasaitėlį? Ar šiuolaikinis *homo sapiens* neužprogramuotas individualumui?

Už devynių jūrų, devynių marių ir prieš devynis šimtus suvirš (daugiau, bet taip gražiai neskamba) metų gyveno toks dėdė Diogenas, pirmas paskelbęs save „pasaulio piliečiu“. Jis dieną nešiodavosi žibintėlį, gyveno statinėje ir darė dar, kaip čia pasakius, įdomesnių dalykų, bet ne tame esmė. Jaunimas ir dabar to nesuprasdamas seka jo basomis pėdomis. Bet kuris išskridęs mokyti, skaitantis užsienio autorių literatūrą, bėgantis iš šalies ieškodamas geresnio gyvenimo yra bent truputėlį kosmopolitiškas. Bet kokia atvirumo forma – kito minties išgirdimas, nuėjimas į spektaklį, koncertą ar filmą, svetimos kultūros priėmimas, yra ženklas, kad žmogus nėra kaip pėstininkas, rakis ar karalius – tik juodas ar baltas, kiekviename slypi niuansai, niekas nėra tvirta, viskam galima padaryti vietas. Būtent toks faustiškas dvilypumas, įvairiapusiškumas ir leidžia

išsiskirti iš kitų. Svarbiausia pažinti save, tikrą, kitokį ir savotišką. *Pala*, tai dabar mes jau individualistai, ar ne?

Kaip tik šiandienėjau namo ir bandžiau įsivaizduoti, kaip fizikos mokytoja iškeiktų Mamontovą už tai, kad jam tylą garsę sklinda, o ne atvirkščiai. Nelabai žinau, ką graikai fizikos srityje pasiekę be to, kad vienas toks išmoko paaikškinti, kas yra tūris, turkšdamasis vonioje, bet tame ir slypi įdomumas. Žodžio laisvė, beje, įteisinta V a. pr. Kr. Atėnuose, yra toks dalykas, kuris duoda įgaliojimą mums būti kvailiems. Esame laisvi reikšti nuomonę, jausmus, pasakoti savas tiesas, filosofuoti. Darome tai, ką norime, įpareigoti sąlygos niekam nekenkti. Turime laisvę būti kitokie ir ją naudojames. Kiekvienas siekia kalokagatijos savaip, kiekvieno pasirinkimas yra individualumo ir laisvės įrodymas, alibi prieš tuos, kurie pasaulį regi kaip tą pačią šachmatų lentą, pseudopsichologiškai ir uždarai. Atėnietiškoji laisvė – vien polio vyrams, ne moterims, ne vergams, ne svetimšaliams – po truputį praranda prasmę šių dienų pasaulyje, nors tobulėti tikrai yra kur – išliko jos skelbiama laisvos ir nepriklausomos minties vertė. Tad išdrįskit ieškoti pamestos teisybės, stoikai! Raskit tiesą parašėse, cinikai, arba abejokit jos egzistavimu! Pasaulis – tai eklėsija, naujoviška jos versija, kur visi svarbūs, visi lygiateisiai, kur kiekvieno pasigendama, kiekvienas brangus.

Ir vėl apie tą filosofiją. Sunku ją suprasti ir išaiškinti, ne vienas spyriojasi. Graikai filosofai nesąmoningai tapo įvairių religijų,

judėjimų, epochų pradininkais arba jų idėjos buvo tokios paveikios, tokios įtraukiančios, kad, šiek tiek perfrazuotos ir pakeistos, jos vis tiek pagelbėjo sukurti tą būtį, kurią labai gerai pažįstame: nuo krikščionybės iki islamo, nuo scholastikos per humanizmą iki Apšvietos – graikai daug ką žinojo, tik žiūrėjo taip plačiai, jog jų žinios pasirodė per menkos, kad jas įvertintų. Todėl viskas yra netikra ir tikra. Viskas yra ir tiesa, ir melas – viskas yra filosofija, kuri ir egzistuoja, ir ne. Bent trys iš tų, Rafaelio nutapytų, yra kalbėję apie dorą ir ją išaukštinę, tai ir aš čia įkišiu savo lietuvišką moterišką nepilnametystę inkrustuotą trigrašį: filosofija gina tai, kas yra dora. Ji skydu dengia vertybes, kalavijų pjausto dichotomišką visuomenės mąstymą, pati kartais išlikdama gyva vos menku šarvu apsigobusi. Ji plauna žaizdas betiksliais prasme.

Gyvenime reikšminga viskas: visos mintys, visi klausimai, viskas, ką veikėme, veikiamė ir veiksime, tačiau tam, kas svarbiausia, retkarčiais užmerkiame akis. Paneigti save. Išklausyti kitą. Pasiremti tuo, kas galbūt buvo prasminga kelis tūkstantmečius atgal. Kitiškai mąstyti, teisingai vertinti. Ginti save, savo laisvę, savo filosofiją.

*Emilija Tarvidaitė, IIIf (mokytoja Beata Viedrienė),
Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija*

PROJEKTINĖS GIMNAZISTŲ VEIKLOS

Lapkričio 17–22 d. gimnazija gyveno ypatinga Erasmus+ projekto savaitės nuotaika. Pas mus viešėjo moksleiviai ir mokytojai iš Instituto de Educación Secundaria Rio Cuerpo de Hombre (Béjar, Salamanca, Ispanija). Vizito metu svečiai dalyvavo įvairiose veiklose, kurių pagrindine tema tapo M. K. Čiurlionio kūrybos dvasia, tvarumas, kultūrų pažinimas ir tarpusavio bendradarbiavimas.

Visa savaitė buvo kupina mokymosi patirčių – svečiams pravesta keturiolika pamokų. Gimnazijos veiklos ir darbo organizavimo patirtimi pasidalijo direktorė A. Žukauskienė. Integruotoje istorijos ir geografijos pamokoje gimnazistai pristatė svarbiausius Lietuvos istorijos įvykius, Lietuvos geografinius ypatumus, svečiai žinias pasitikrino „Kahoot“ viktorinoje. Ekonomikos pamokoje mokėsi apie žiedinę ekonomiką, skatinančią tvarų požiūrį į išteklius. Lietuvių kalbos ir literatūros, geografijos, matematikos, etikos pamokose mokėsi lietuviškų žodžių, diskutavo apie stereotipus, jų įtaką elgesiui, nagrinėjo ekologijos iššūkius ir jų sprendimo būdus. Integruotoje anglų kalbos ir dailės pamokoje mokiniai interpretavo M. K. Čiurlionio kūrybą, o chemijos ir informatikos pamokose pažvelgė į mūsų genijaus spalvų pasaulį iš mokslo perspektyvos. Didžiojo lietuvių menininko kūryba atspindėjo gyvenimo įgūdžių pamokoje, o jo muzika ir kūryba susijungė integruotoje anglų kalbos ir muzikos pamokoje. Prie Lietuvos kryždirbystės tradicijų prisilietė technologijų pamokoje. MEPA užsiėmimų metu komandinis darbas, žaidimai, interaktyvios užduotys ir diskusijos padėjo gilinti žinias apie Europos Parlamentą, Europos Sąjungą ir jaunimo galimybes joje.

Erasmus komanda už organizuotas veiklas nuoširdžiai dėkoja direktorei A. Žukauskieni, mokytojams D. Stasiui, R. Meldaikei, J. Turčinskienei, S. Mackevičienei, K. Jurienei, L. Permenei, S. Vaišvilienei, S. Paulauskienei, L. Arnotaitei, I. Urbonienei, N. Dapšienei, R. Meškienei, A. Milieškienei, D. Goštautienei, A. Daubarienei, R. Milieškai ir jose dalyvavusiems gimnazistams.

Po pamokų svečių laukė turtinga kultūrinė programa. Jie susipažino su Mažeikių senamiesčiu, parku, miesto istorija, dalyvavo lietuviškos virtuvės dirbtuvėse, jose gamino tradicinius lietuviškus patiekalus – šaltibarščius, obuolių pyragą, paragavo cepelinų, kugelio. Aplankė vieną žymiausių Lietuvos kultūros simbolių – Kryžių

kalną. „Rūtos“ šokolado muziejuje susipažino su šokolado istorija, ragavo įvairių skonių ir patys gamino šokoladą. Mažeikių muziejuje pasigamino odines apyrankes, gimnazijoje stebėjo Debatų čempionatą. Kultūrinę programą papildė ir linksmas protų mūšis, sukūręs daug gerų emocijų ir azarto. Urvikių kultūros centro edukacijoje „Duonelės kelias“ patyrė žemaitiškas tradicijas: kepė duoną, ragavo krašto patiekalų, žaidė žaidimus ir mėgavosi šilta bendryste. Viešnagės savaitę užbaigė pažintinė kelionė į Šaltojo karo muziejų, Platielių kraštą, pasivaikščiojimas Baltijos jūros pakrante ir Klaipėdos senamiesčio gatvelėmis.

Erasmus savaitė gimnazijoje tapo prasmingu kultūrų dialogu, kupinu kūrybos, žinių, atradimo džiaugsmo ir naujų draugysčių. Ši patirtis dar kartą parodė, kad mokymasis įgauna gilią vertę tada, kai tam atsiveria skirtingos kultūros ir žmonės.

Silva Paulauskienė, Erasmus+ komandos narė

Lapkričio 18 d. Ic ir Iib klasių mokiniai dalyvavo „Globalaus švietimo savaitės 2025“ protmūšyje. Mokiniai gilino žinias įvairiomis temomis: lyčių lygybės, tvarumo, aplinkosaugos, žmogaus teisių. Kiekvienoje potemėje geriausiai pasirodę mokiniai apdovanoti Vystomojo bendradarbiavimo platformos komandos prizais (iš organizacijos partnerių Indonezijoje, Nepale, Peru ir Kambodžoje). Nuoširdi padėka Akvilei Stankevičiūtei (Iib kl.) ir Urtei Omelytei (Iib kl.) už protmūšio vedimą.

Kornelija Jurienė, etikos mokytoja

Tinklinio varžybos

Lapkričio 12 d. sporto salėje vyko tradicinės tinklinio varžybos tarp Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijos ir Mažeikių Gabijos gimnazijos vaikinų komandų. Varžybos skirtos gimnazijos įkūrimo 106-ioms metinėms. Komandų žaidėjai kovojo dėl kiekvieno kamuolio, aikštelėje vyko atkakli kova. Kad būtų išsiaiškinti varžybų nugalėtojai, prireikė net 4 kėlinių: pirmasis baigėsi rezultatu 25:23 svečių naudai; antrąjį tokiu pačiu

rezultatu laimėjo mūsų gimnazijos komanda; trečiajame ir ketvirtajame kėliniuose rezultatu 25:19 savo pranašumą įrodė mūsų vaikinų komanda.

Gimnazijos garbę gynė 100-osios laidos ketvirtų klasių mokiniai: Gustas Barakauskis (IVe kl.), Matas Petrauskas (IVf kl.), Ernas Radzys (IVe kl.), Mantas Lekstutis (IVf kl.), Laurynas Jucius (IVb kl.), Armandas Ostrovskis (IVf kl.), Rokas Janušaitis (IVf kl.), teisėjo darbą išbandė Bliujus Eridanas (III d kl.).

Gimnazijos direktorei Astai Žukauskienei dėkojame už apdovanojimus.

Dėkojame Mažeikių Gabijos gimnazijos mokiniams ir jų fizinio ugdymo mokytojui Linui Ligeikiui.

Rasa Akučkaitė, fizinio ugdymo mokytoja

Nauja paroda „Vieno autoriaus galerijoje“

Spalio 29 d. gimnazijos „Vieno autoriaus“ galerijoje atidarėme Vakario Jočerio (IVf kl.) fotografijos darbų parodą. Jaunasis autorius šiuo ypatingu laikotarpiu prieš Vėlines pristatė savo jautrų ir gilų pažiūrį į protėvių gyvenimo vietas. Savo fotografijose Vakaris kūrybiškai perteikė sakralinius momentus, prie kiekvienos iš jų pateikdamas to momento paaiškinimą.

Jaunojo autoriaus parodos atidarymo proga pasveikinti susirinko gausus gimnazijos bendruomenės būrys, šeimos nariai, Mažeikių Henriko Nagio viešosios bibliotekos, Mažeikių kultūros centro atstovai.

Labai džiaugiamės Vakario kūrėjo, tyrėjo giliu ir plačiu požiūriu į supantį pasaulį ir linkime toliau atrasti prasmingus ženklus, juos fiksuoti ir dalintis su kitais.

Asta Milėškienė, dailės mokytoja

Projektas „Žalgiris tavo mokykloje“

Lapkričio 7 d. IIa, IIb, IIc ir IIIe klasių gimnazistai tapo tikra žalia-balta sirgalių banga, palaikiusia „Žalgirį“ dvikovoje su „Valencia“!

Nuo pirmųjų minučių arenoje tvyrojo nerealus jausmas – šūksniai,

plojimai, skanduotės ir ta užkrečianti vienybės atmosfera, kurią gali sukurti tik tikri sirgaliai!

Gimnazistai palaikė komandą visu pajėgumu, o kai „Žalgiris“ iškovojo pergalę, tribūnose kilo tikras džiaugsmo sprogdymas!

Tai buvo ne tik rungtynės – tai buvo įsimintina emocijų ir bendrystės patirtis!

Grįžome užkimusiais balsais, bet su plačiomis šypsenomis ir dar stipresniu tikėjimu savo komanda!

Silva Paulauskienė, istorijos mokytoja

HUMANITARŲ AKADEMIJA

Lapkričio 21 d. Humanitarų akademijos narės kartu su mokytoja Virginija Aurylaite dalyvavo Sedos Vytauto Mačernio gimnazijoje vykusiame susitikime su konceptų kūrėju Viliumi Petrausku. Autoriaus piešiniai padėjo sukurti žinomų filmų unikalumą (pavyzdžiui, „Vanka“ („Wonka“), „Juros periodo pasaulis“ („Jurassic World“), „Marvel“, „Vesper“). V. Petrausko įmonė įgyvendino projektus „Angelų takais“, „Pasaulių sutvėrimas“. Nepaisant tokių aukštų pasiekimų, menininko kalboje nesigirdėjo jokio pasipūtimo – tik nuoširdumas ir šiltumas. Renginio metu buvo galima išvysti pirmuosius populiarių žaidimų konceptų eskizus, sužinoti apie kūrėjų darbo procesą, pasimokyti, kokios vertybės padeda skintis kelią karjeroje. Susitikimas paliko įspūdį, padrąsino susimąstyti apie menų studijas ir parodė, kad reikia nebijoti klausyti savo širdies – galbūt tada nusišypsos sėkmė.

Rasa Pudžiuvytė, IIIa klasė

NUOMONĖ

Vidutinybės visuomenėje

„Charakteris mano ūmus, šuniškas, aš pats iš girių, girinis, tarsi sulaukėjęs batsiuvys, nors sielos gilumoje tikiu, kad kur nors bažnyčios ar valsčiaus archyve arba dar kur nors yra dokumentai apie mano neginčijamą bajorišką kilmę. Tai jaučiu savo kraujuje“, – taip laiške žmonai Idai 1923-ųjų rudenį rašė Jurgis Savickis.

Kaip tada, taip ir dabar, kiekvienam kyla noras jaustis ypatingam. Viena vertus, geras bruožas, verčiantis siekti aukštumų, kai kurie verti savo sėkmės ir pripažinimo dėl to, ką sugeba ir daro. Bet dauguma, mano manymu, yra vidutinybės, paviršutiniškais būdo bruožais ar estetinėmis ypatybėmis siekiančios konstruoti savo statusą. Iš esmės, gal to net nesuvokiančios, bet nekuriančios, o veikiau vartojančios ir atkartojančios buvusias idėjas. Visas šis kažko vaikymasis ne tik kad neprieda individualumo, bet dar ir blankina, nuskurdina jį, nes dažnai įkvėpimo, idėjų semiamasi iš laikino ir greitai suvartojamo madingo populiarumo.

Antaris Ivanauskas, IVf klasė

BIBLIOTEKOS SKILTIS

Eismina Saračinskaitė, IVb klasės mokinė

APIE SAVE:

Pomėgiai: mėgstu sportuoti, groti gitara, klausytis muzikos, įvairių tinklalaidžių („Proto Pemza“, „Negyvas Eteris“), žiūrėti filmus, skaityti knygas, įsijausti į „mokytojos“ vaidmenį, kai draugai ko nors nesupranta.

Labiausiai patikusi knyga

Colleen Hoover „November 9“, ją skaičiau anglų kalba. Ši knyga sužavėjo mane labai giliomis temomis. Tai istorija ne tik apie meilę, bet ir apie kitokius žmones, kuriems yra sunkiau prisitaikyti. Atskleidžiamos vidinės kovos, bet ypač – kova dėl savęs, kai sunku priimti tokį, koks esi. Manau, tai yra labai aktualu kiekvienam iš mūsų. Tuo labiau, knygos siužetas itin įtraukiantis, skaityti lengva, ši istorija, iš tiesų, palieka labai gilų pėdsaką širdyje, nes autorė moka paliesti visas jautriausias vietas, kurios net nežinojai, jog egzistuoja.

Knyga yra apie tai, kaip pagrindinė veikėja Felon tarsi tapo svetima pačiai sau po tragiškos nelaimės – gaisro. Mergina turėjo daug svajonių, draugų, nuostabią karjerą, bet dabar visko neteko, jai skaudu žiūrėti į veidrodį, nes randai po nudegimo paliko giliai žaizdą širdyje. Vieną dieną ji susipažįsta su Benu, su juo susitinka kiekvienais metais, lapkričio 9-ąją. Tie susitikimai įvyksta tik kartą per metus, bet visiškai pakeičia Felon gyvenimą. O kuria linkme? – sužinosite perskaitę šią knygą.

Ką tau reiškia skaitymas ir knyga?

Man skaitymas ir knyga – tai kur kas daugiau nei vien raidės popieriuje. Knyga man yra tarsi durys, už kurių dingsta visas kasdienis triukšmas ir rūpesčiai: tai vieta, kur aš leidžiu savo protui pailsėti ir tuo pačiu metu – intensyviai dirbti. Labai smagu patirti tai, ko neišgyvenčiau realiaame gyvenime, nes visos tos istorijos, atrodo, pasilieka kažkur giliai manyje. Net nepastebiu, kokia tampa turtinga ne tik pamatydama veikėjų pasaulius, bet ir gebėdama analizuoti save, suprasti savo požiūrį į įvairiausias situacijas.

Ar atsimeni, kaip išmokai pažinti raides, skaityti?

Viskas prasidėjo nuo darželio, būtent ten susiformavo mano visi skaitymo pagrindai. Prisimenu vakarus, praleistus besiklausant mamos skaitomų pasakų, tai turbūt ir paskatino domėtis knygomis bei jas skaityti.

Kokia buvo pirmoji vaikiška savarankiškai perskaityta, labiausiai įsiminusi knyga?

Gruodžio 3 d. Gabija Vilčikauskytė (IIf kl.) dalyvavo LR Prezidentūroje vykusiame konkurso „Pagarba – tavo kalbos spalva“ finaliniame renginyje. Konkurso organizavo Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, konkurso globėjas – Prezidentas Gitanas Nausėda. Gabija buvo viena iš 494 moksleivių, drąsiai pažvelgusių į šią temą ir atskleidusių, ką jiems reiškia negaliai jautri kalba, pagarba, žmogiškumas. Gimnazistę konkursui ruošė Mažeikių vaikų ir jaunimo daugiafunkcinio centro dizaino studijos „Magija“ vadovė Irutė Lukošiuotė. Gabijos paveikslas pateko tarp 30 daugiausia komisijos balsų surinkusių darbų ir yra eksponuojamas Prezidentūros kanceliarijoje. Didžiuojamės Gabijos pasirinkimu gilintis į jautrią temą, dalijamės jos mintimis apie paveikslų koncepciją: „Šiame paveiksle vaizdavau dvi figūras, kurios žvelgia viena į kitą iš arti, tarsi bandydamos susikalbėti be žodžių. Bendravimas nėra vien tik žodžiai. Kiekvienas žmogus turi savo būdą kalbėti: garsais, ženklais, žvilgsniu ar tyla. Paveikslas simbolizuoja empatiją, kad pagarba prasideda nuo noro suprasti kitus.“

Virginija Aurylaitė, lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja

Holly Webb „Elė ilgisi namų“. Atsimenu, kad būdama maža labai mylėjau gyvūnėlius. Būtent ši knyga ir privertė mane susimąstyti apie gerumą ir meilę gyvūnams, apie tai, kaip svarbu nepalikti tų, kurie negali savimi pasirūpinti. Patiko ir tai, kad istorija buvo paprasta, bet jautri, todėl lengva į ją įsijausti, norėjosi būti geresniu žmogumi ir teikti meilę tiems, kuriems jos labiausiai reikia.

Kaip renkiesi (gal pagal kokias rekomendacijas) knygas skaitymui?

Pirmiausiai pasikliaunu savo intuicija: apžiūriu knygą, perskaitau keletą puslapių, įvertinu viršelį ir aprašymą – jei pajuntu, kad istorija iš tiesų yra įtraukianti, pasirenku knygą nedvejodama, nes geriausios knygos dažnai pačios pasirenka skaitytoją. Įsiklausau ir į skaitytojų bendruomenę: nuolat seku rekomendacijas platformose, tokiose kaip „Goodreads“. Taip pat stebiu, kas atsiranda naujo ir populiaraus – ypač atkreipiu dėmesį į apdovanojimus laimėjusius autorius.

Tavo nuomonė apie programinę literatūrą.

Aš manau, kad programinės literatūros skaitymas yra ne tik naudingas, bet ir būtinas kiekvienam žmogui. Žinoma, kartais pasitaiko kūrinių, kurie yra labai didelės apimties ar parašyti sudėtingu stiliumi, todėl juos skaityti gali būti sudėtinga. Bet kas yra lengva, kai kalbame apie savo dvasinio pasaulio pažinimą? Juk skaitydamas knygas žmogus analizuoja ne tik veikėjus ir plėtojamą siužetą, bet ir pats save – savo mintis, jausmus. Mane stebina faktas, kad kūriniuose keliamos problemos nesensta ir yra aktualios iki šių dienų.

Ką skaitai šiuo metu?

Šiuo metu nieko neskaityu, bet planuoju pradėti Madeline Miller „Kirkė“.

Ar turi savo namų biblioteką (knygų lentyną)? Paminėk keletą knygų (knygos autorius ir pavadinimas) iš savo knygų lentynos.

Taip, turiu. Štai kelios mano knygos: Erich Maria Remarque „Vakarų fronte nieko naujo“ ir „Trys draugai“, Heather Morris „Aušvico tatuiruotojas“, Freida McFadden „The Inmate“, Monikos Mikėnaitės „Atsikovoti gyvenimą“ ir kt.

Gal turi mėgstamiausią rašytoją?

Vieno išskirti negalėčiau, bet labai patinka Alberas Kamis, Freida McFadden, Holly Jackson.

Gal turi patarimą neskaitančiam, kaip pradėti skaityti?

Norint pradėti skaityti, svarbiausia yra pasirinkti knygą, kuri išties įtrauktų. Jei knyga nepatinka, drąsiai atidėk ir imk kitą, nes skaitymas – tai ne varžybos. Tuomet reikia nusistatyti griežtą kasdieninę tvarką: skirk knygai bent 15–20 minučių be jokių pašalinių trikdžių ir pasistenk perskaityti keletą skyrių. Jei pajusi, kad sunku išsėdėti vietoje, išbandyk audioknygas, kurios leis mėgautis istorijomis net ir kažką veikiant. Taip skaitymas taps ne darbu, o laisvalaikiu, kuris atneš ramybę ir gebėjimą tobulėti tavo asmenybei.

Vilija Statkutė, bibliotekos vedėja

KŪRYBA

Eilėraščiai parašyti 2022–2024 metais vaikščiojant parke. Jie neperteikia autorės vidinės būsenos.

#1

Balta žiema tyliai skraido,
Sniego suknele žemę kloja.
Šaltos žvaigždės spinduliai
tylą slepia...
Šerkšnas lyg sapnas viską žnaibo,
tyliai verkia ši mergaitė,
Žiemos glėbyje sustingusi laukia...

#2

Tyli mergaitė naktį vieniša eina,
Skausme žodžius tyliai dēlioja.
Širdis kaip šešėlis blēsta,
Niekas nepastebi, kaip jai sunku...
Meilē be atsako, kaip lietus šaltas,

Ji slēpē sapnus, viltis tylom virto.
Jos akyse – liūdno žvaigždės blēsta,
Niekas nepajus, kokį skausmą ji tveria...

#3

Paslēpta veidrodyje tyliai,
Ieškai savęs tarp minčių.
Širdis plaka neramiai,
Apkalbų šešėly niūriam.
Bet spindulys viduje šviečia,
Nepalūžk, nors sunku.
Tu esi stipri, tikėti reikia –
Širdis laukia tavo pergālės.

#4

Kodėl laimę turėjom
iškeisti į skausmą?
Kodėl tarti žodį „myliu“
tapo sunku?
Man savo žodžiais dūrei į
širdį
Sakydamas, kad nėra
ateities?...
Sunku suprasti tavo žodžius...
Tokį ilgą kelią ateit,
Sustot ir išgirst:
„Mums reikia išeit“.

Sandra Jaugaitė, IVf klasė

Lapkričio 29 d. gimnazistai dalyvavo Debatų turnyre Kauno jėzuitų gimnazijoje, nagrinėję ypač aktualias ir drąsias temas: „Ar teiktume pirmenybę pasauliui, kuriame visas menas yra pseudoniminis?“, „Ar, būdami mokiniai, palaikytume idėją, kad dirbtinis intelektas mokymosi procese būtų naudojamas ypač intensyviai ir beatodairiškai?“, „Ar socialinę žiniasklaidą turėtų reguliuoti pačios įmonės, o gal valstybė?“.

Nors diena prasidėjo dar 4 valandą ryto, ji buvo kupina jaunatviškos energijos, intensyvių argumentų dvikovų, jaudulio, naujų draugysčių ir atradimų džiaugsmo.

Abi MMRG komandos iš 3 debatų ratų laimėjo po 2. Didžiuojamės mūsų gimnazistais: Aiste Jarutyte (Ib kl.), Gabija Pranauskaite (Ib kl.), Emilė Žičkutė (Ic kl.), Elinga Navickaitė (Ic kl.), Rugilė Stonytė (IIb kl.), Mangirda Vitū (IIc kl.), Andrėja Ploščiauskaite (Ic kl.). Jie pasirodė puikiai ir, panašu, tikrai „užsikrėtė“ debatų virusu.

Rita Meškienė, anglų k. mokytoja, Debatų klubo vadovė

PROJEKTINĖS GIMNAZISTŲ VEIKLOS

Gimnazijoje baigtas įgyvendinti Mažeikių r. sav. aplinkosauginio švietimo programos 2025 m. finansuotas projektas „Tvarios aplinkos kūrimas ir aplinkai draugiškų įpročių formavimas“. Projekto veiklos nukreiptos į bendruomenės aplinkosauginio sąmoningumo stiprinimą. Organizuotos išvykos į Telšių antrinių žaliavų perdirbimo centrą, „Mažeikių vandenų“ vandens valymo stotį, VDU Botanikos sodą, MEPA komanda sukūrė ir pristatė vaizdo filmukus tema „Tvari ateitis: mokinių iniciatyvos“, gimnazistai paruošė ekspoziciją parodai „Perdirbk ir panaudok“, pamokose atliko įvairius teminius tiriamuosius darbus. Gamtos išsaugojimas yra bendras siekis, vienijantis visus, kurie rūpinasi tvaria ateitimi, iniciatyvos gamtos išsaugojimui padeda to siekti.

Projekto komanda

Lapkričio 10–17 d. gimnazijoje per lietuvių kalbos ir literatūros pamokas vyko Šiaurės šalių literatūros skaitymai 2025. Tai tarptautinis projektas, skirtas skaitymo skatinimui, garsinio skaitymo ir pasakojamosios tradicijos puoselėjimui bei pažinčiai su Šiaurės šalių literatūra.

Kai ima gauti lapkričio sutemos, užsidegame žvakes ir skaitome garsiai – tokia yra daugiau nei du dešimtmečius gyvuojančios Šiaurės šalių literatūros savaitės idėja. Šių metų tema – „Vienybė Šiaurės šalyse“, skaitymui parinkta ištrauka iš norvegų rašytojo Jon Fosse romano „Nakvių klajonės“, už kurią 2023 m. jam suteikta Nobelio literatūros premija. Pamokose skaitytame kūrinyje „Nakvių klajonės“ nagrinėjami tapatybės paieškos, vienvietės, žmogiškų ryšių ir gyvenimo prasmės klausimai – šios temos svarbios gimnazistams.

Vilija Statkutė, bibliotekos vedėja

TŪM VEIKLOS

Lapkričio 12 d. IIb kl. gimnazistai dalyvavo įdomiame susitikime su Mažeikių muziejaus muziejininku Vytautu Ramanausku. Dirbtuvėse gilintasi į knygnešystės laikotarpį Lietuvoje ir Mažeikių krašte. Mokiniai sužinojo apie daraktoriaus K. Jagmino, knygnešio ir fotografo J. Motuzo veiklas.

Pasakojimas buvo gausiai iliustruotas istorinėmis nuotraukomis. Mokiniai turėjo

galimybę perskaityti tekstą, parašytą kirilica – tai pasirodė nelengva užduotis.

Gimnazistai sužinojo įdomių faktų, kad iš Mažeikių knygnešių konfiskuota 236 kg lietuviškos literatūros, kuri buvo išsiųsta į Vilnių ir sudeginta, apie knygnešiams ir daraktoriams skirtas bausmes, jų atminimo įamžinimą mūsų rajone.

Susitikimas paskatino mokinius dar labiau domėtis lietuvių tautinio atgimimo istorija ir suvokti, kokią svarbą turėjo knygnešiai tautos išlikimui.

Lapkričio 10 d. gimnazijos pirmų klasių gimnazistams organizuota TŪM kultūrinio ugdymo veikla – išvyka į spektaklį „Frankenstein“, vykusį Klaipėdos kultūros centro Žvejų rūmuose. Spektaklyje, pasitelkus vizualiai turtingą teatrinę kalbą, įtaigius garso takelius, derintas klasikinis ir šiuolaikinis požiūris į mokslą, etiką, žmogaus galias. Gimnazistai, sugrįžę iš spektaklio, kūrybinėse dirbtuvėse su mokytojais diskutavo įvairiais klausimais: „Ar tikrai esame pasiruošę kurti gyvybę?“, „Ar mokslas turėtų būti ribojamas religinių įsitikinimų ar visuomenės baimių?“, „Kokios žmogaus ribos?“ ir kt.

Lapkričio 14 d. If, Ic kl., lapkričio 21 d. Id kl. mokiniai, vykdydami TŪM projekto veiklas, vyko į Telšių STEAM centrą. Gimnazistai užsiėmė „Robotų matematinė navigacija labirinte“ konstravo robotus ir kūrė jiems programas, nagrinėjo vieną aktualiausių šių dienų temų – vandens tarša ir jos mažinimo būdai. Atliko eksperimentinį darbą, praktiškai išbandė įvairių aplinkai draugiškų sorbentų sorbcijos gebą imituojant naftos išsiliejimą ir jos valymą jūroje. Praktinės užduotys padėjo suprasti, kad veiklos dažniausia sujungia kelis skirtingus metodus.

Lapkričio 12–13 d. gimnazistams Mažeikių muziejuje vyko Tautodailės kūrybinės dirbtuvės. Muziejininkas, tautodailininkas Vytautas Ramanauskas mokinius supažindino su tošies darbais. Jam talkino muziejininkė Raimonda Ramanauskienė, Mažeikių muziejaus direktoriaus pavaduotoja, tautodailininkė. Mokiniai ne tik prisilietė prie įvairių tošies gaminių, bet ir patys pasigamino knygos skirtuką iš tošies, išmoko ją dekoruoti, dažyti, ryškinti reljefinį vaizdą. Vytautas ir Raimonda Ramanauskai negailėjo patarimų, o Ic ir Id klasių mokiniai džiaugėsi puikiai atliktais darbais.

Lapkričio 14 d. gimnazijoje svečiavosi KTU Studentų mokslinės draugijos atstovai, kurie I–II kl. mokiniams organizavo edukaciją „Inžinerines dirbtuvės ir cheminiai eksperimentai“. Mokiniai nagrinėjo chemijos schemas, litavo, gilino teorines gamtos mokslų žinias stebėdami, atlikdami cheminius eksperimentus bei atsakinėdami į klausimus.

Lapkričio 21 d. 46 gimnazijos I–II kl. mokiniai Valstybiniame Šiaulių dramos teatre stebėjo spektaklį „Man šiandien – Hamletas“ (rež. I. Stundžytė). Gimnazistams didelį įspūdį paliko šiuolaikiška, laisva garsiosios V. Šekspyro dramos interpretacija, ieškojimas atsakymo į hamletiškąjį klausimą: kaip būti, jei esi sutrikęs, išduotas, praradęs pasitikėjimą brangiausiais žmonėmis?

Lapkričio 21 d. If, IIf kl. gimnazistai dalyvavo susitikime su muziejininku Vytautu Ramanausku. Gimnazistai gilinosi į temas „Knygnešystė Mažeikių

krašte“, „Mažeikių žydai tarpukariu“. Pasakojimai buvo iliustruoti istorinėmis nuotraukomis apie knygnešius ir daraktorius, mokiniai bandė skaityti „graždanka“ atspausdintą knygelę, o pasakojant apie žydų bendruomenę tarpukariu pamatė ir pirmą apie Mažeikius prieš 100 metų sukurtą filmą.

2025 metų sausio – gruodžio mėnesiais mokytojams vyko supervizijos ir intervizijos (psichologinė pagalba). Susitikimų metu mokytojai dalinosi darbo patirtimi, aptarė darbo metodus ir sunkumus, siejo teorinius bei praktinius savo darbo aspektus ir bandė ieškoti būdų profesiniams sunkumams išspręsti. Grupių supervizorėmis buvo Mažeikių PPT ir gimnazijos švietimo pagalbos specialistės. Ačiū Mažeikių PPT už bendradarbiavimą ir pagalbą. Ačiū kolegoms už įtraukią bendrystę ir bendradarbiystę.

Tėvų ir vaikų santykiai – žvilgsnis iš naujo

Lapkričio 20 d. Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijoje vyko vakaras „0 % įtampos – 100 % artumo“, skirtas tėvams ir paaugliams į tarpusavio santykius, pasirinkimus ir artumą šeimoje pažvelgti iš naujo.

Renginyje dalyvavo ir jo organizatoriams dėkojo Mažeikių rajono savivaldybės merė Rūta Matulaitienė.

Užsiėmimai-dirbtuvės vyko atskirose erdvėse. Vienoje jų – tėvai sustojo kasdieniame bėgime ir išgirdo, kas vaikams iš tiesų svarbiausia. Ieškojo paprastų, bet veiksmingų būdų kurti artimesnį ryšį. Kitoje – paaugliai ieškojo įkvėpimo, kaip atrasti savo kryptį, motyvaciją veikti ir geriau sutarti su tėvais,

kad namuose atsirastų daugiau laisvės bei pasitikėjimo. Dirbtuves vedė „Vyrų kalvės“ akademijos įkūrėjas Edvinas Rupšys, „Upės mamų ir merginų“ akademijos įkūrėjai Jurga ir Mindaugas Vidugiriai. Renginį organizavo Mažeikių Rotary klubas „Liberta“.

Parengta pagal Mažeikių r. savivaldybės informaciją

Džiaugiamės ir sveikiname

Lapkričio 27 d. Mažeikių Senamiesčio progimnazijoje vyko rajono 7–8 ir 9–10 klasių mokinių užsienio kalbos (rusų) dailiašio konkursas. Jame dalyvavo 6 gimnazistai: Neila Saračinskaitė (IIc kl.), Nida Kavaliauskaitė (Id kl.), Barbora Gudelytė (Ic kl.) (mokytoja Rasa Poškutė), Milda Vaičiulytė (IId kl.), Armandas Žadvydas (Ic kl.), Auksė Sofija Rimutytė (Ic kl.) (mokytoja Laima Novakienė).

9–10 klasių grupėje Milda Vaičiulytė užėmė II vietą, o Neila Saračinskaitė – III vietą. Dėkojame visiems gimnazistams už dalyvavimą, džiaugiamės Mildos ir Neilos sėkme.

KALBOS KERTELĖ AR KARTELĖ?...

Vieni ar vieneri metai?

Žodžiai *vieneri*, *vienerios* į bendrinę kalbą atėjo ne taip jau seniai. Jie pradėti vartoti pagal analogiją su dauginiais skaitvardžiais *dveji*, *dvejos* – *devyneri*, *devynerios*. Pastarieji skaitvardžiai visada vartoti su daugiskaitiniais daiktavardžiais, pavyzdžiui, *dveji metai*, *trejos durys*, *ketveri marškiniai* ir pan. Ilgainiui visa paradigma susilygino, ir nauji dauginiai skaitvardžiai *vieneri*, *vienerios* tapo įprasti.

Tiek pagrindinė, tiek dauginė skaitvardžio *vienas* forma laikomos bendrinės kalbos normomis. Tačiau pirmenybė teiktina senajai vartosenai – pagrindinei formai *vienį*, *vienos*.

Pavyzdžiui: *Jis vyresnis vieneriais* (geriau **vienais**) *metais*. *Piršliu jam yra tekę būti ne vieneriose* (geriau **vienose**) *vestuvėse*.

Posakis ar išsireiškimas?

Išsireiškimas – neteiktinas vertinys. Vartotina **posakis**, **pasakymas**, **formuluotė**, **žodis**, **frazė**.

Pavyzdžiui: *Mokytoja parinko gražių išsireiškimų* (taisoma **posakių**). *Tokie pikti išsireiškimai* (taisoma: **žodžiai**, **pasakymai**) *spaudoje nevienija tautos*. *Ar taisyklingas šis išsireiškimas* (taisoma **žodis**)?

Lietuviškos kabutės

Lietuviškų kabučių grafinė raiška yra „ABC“ (apačioje rašomi devynetukai, viršuje – šešetukai). Prireikus lietuviškas kabutes galima surinkti kodais taip:

- ✓ nuspaudus klavišą *Alt* surinkti atidaromųjų kabučių kodą 0132 (*Alt* + 0132 → „);
- ✓ nuspaudus klavišą *Alt* surinkti uždaramųjų kabučių kodą 0147 (*Alt* + 0147 → “).

Parengta pagal VLKK Konsultacijų banko rekomendacijas

Sigutė Mackevičienė, informatikos mokytoja,
Dalia Pranciulienė, lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja,
Birutė Augustanavičiūtė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui

